

Literatura

AMČR: Záznam M-202003037 [cit. 2021-03-22]. Archeologická mapa České republiky.

Summary

A rescue excavation carried out on the outskirts of the municipality of Dolní Dubňany (Znojmo District) in 2020 detected La Tène and Roman Period occupation. One sunken feature datable to the Moravian Painted Ware culture was also discovered.

David Humpola

Dukovany (okr. Třebíč)

Rabštejn.

Neolit-eneolit. Náhodný zásah/nález. Průzkum.

Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0966161N, 16.1553197E

Při návštěvě zříceniny hradu Rabštejn byl na přístupové cestě nalezen ojedinělý artefakt štípané kamenné industrie. Jde o proximální zlomek ústěpu vyrobeného z rohovce typu Krumlovský les, varieta I, který je mírně přepálen. Na některých úsecích hran jsou patrné stopy nepravidelné místní retuše, respektive spíše oštípaní způsobeného užitím nebo pohybu v kamenitém sedimentu (podloží je tvořeno granulity). Vzhledem k vějířovitému tvaru artefaktu nelze vyloučit, že šlo původně o škrabadlo (hlavice je odlomena). Nález může souviset s hojnými doklady neolitického osídlení v okolí místa nálezu – Mohelno – „Plevovce“ (Bartík et al. 2019) a řada poloh na katastrálních územích Skryjí nad Jihlavou a Dukovan (Kovárník 1982; 1983; Koštuřík et al. 1986). Vzhledem k výšinné poloze lokality nelze ale vyloučit ani možnou souvislost s eneolitickými výšinnými sídlišti jevišovické kultury (nejbližší na protilehlém břehu řeky; Vokáčová et al. 2012).

Literatura

Bartík, J., Škrdla, P., Novák, J. 2019: Mohelno-Plevovce v kontextu lokálního lengyelského osídlení a přírodního prostředí. *Přehled výzkumů* 60(1), 43–76.

Koštuřík, P., Kovárník, J., Měřínský, Z., Oliva, M. 1986: *Pravěk Třebíčska*. Brno, Třebíč: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Západomoravské muzeum v Třebíči.

Kovárník J. 1982: Terénní průzkum pravěkého osídlení na jihozápadní Moravě. *Přehled výzkumů* 1980, 49–52.

Kovárník J. 1983: Archeologické nálezy na jižní a jihozápadní Moravě (okr. Třebíč, Znojmo). *Přehled výzkumů* 1981, 76–79.

Vokáčová, J., Knotek, P., Šoukal, V. 2012: Mohelno (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 53(1), 149–150.

Summary

An isolated lithic artefact was found on the access path to the ruined Rabštejn castle. A flake made of Krumlovský les-type chert, variety I, lightly burned, probably relates to the Neolithic occupation known from a series of find spots in the vicinity (Mohelno – „Plevovce“ or various locations in the Skryje and Dukovany cadastral areas; Bartík et al. 2019; Kovárník 1982; 1983; Koštuřík et al. 1986).

Petr Škrdla

Dukovany (okr. Třebíč)

„Vinohrádky“.

Lengyelská kultura. Sídlíště. Exploatačně-dílenský areál.

Geofyzikální průzkum. Badatelský výzkum. Uložení nálezu:

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0877042N, 16.2172744E

V souvislosti s ověřováním potencionálních lokálních zdrojů křemičitých zvětralin v širším okolí epigravettské lokality Mohelno – „Plevovce“ je již po několik let autory sledován exploatačně dílenský areál na křemičité zvětralině typu plazmy (k nomenklatuře suroviny viz Kuča, Bartík 2012) v poloze Dukovany – „Vinohrádky“. V roce 2020 zde proběhla další etapa nedestruktivních prospekci a povrchového průzkumu. Po známé lokalitě Jevišovice I (cf. Kovárník 1992; 1993a; 1993b; 2011, 22–23) se jedná teprve o druhý podrobněji archeologicky zkoumaný zdroj plazmy s doklady jejich pravěké exploatace. Lokalita je v odborné literatuře známa již delší čas, avšak především jako bohatý výchoz křemičitých zvětralin (Oliva 1986, 47; Vokáč, Knotek 2000, 110; Vokáč 2004). Zdrojová oblast plazmy je situována na rozlehlé plošině, až mírném k jihu se pozvolna uklánějícím svahu, který je lemován silnicí č. 152 vedoucí z Dukovan do Jamolic. Ze severu je pak poloha ohraničena lesním celkem „Hájky“, který po cca 400 m přechází do strmého údolí řeky Jihlavy. Východní okraj lokality protíná příjezdová polní cesta. Nadmořská výška terénu zde osciluje mezi 387–374 m. Přibližně 120 m východně od výše zmíněné polní cesty se nachází výraznější terénní deprese se stopami zrudnění, v jejímž okolí se vyskytují také drobné hrudky červeného a okrového barviva, u kterých nelze rovněž vyloučit jejich pravěké využití (Škrdla et al. 2016).

Plochu zdrojového serpentinitového tělesa lze na základě geologického mapování a odlišnosti v barvě nadložní půdy na leteckých ortosnímčích odhadnout na více jak 10 ha. Lidské aktivity spojené s exploatací a zpracováváním místní suroviny však byly identifikovány na výrazně menší ploše okolo 1,5–2 ha, a to v centrální až SZ části výchozu. Od roku 2015, kdy se zde podařilo objevit při povrchové prospekci několik půdních příznaků predikujících přítomnost zahloubených objektů a také větší množství štípané industrie vykazující dílenský charakter, je lokalita systematicky sledována pracovníky Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Materiál z povrchových sběrů, stejně jako nálezy z jednoho sondážně zkoumaného objektu

Obr. 12. Dukovany. Geofyzikální prospekce exploatačně-dílenského areálu. Foto J. Bartík.

Fig. 12. Dukovany. Geomagnetic survey of the exploitation-workshop area. Photo by J. Bartík.

dovolují datovat zdejší aktivity do rozmezí závěru staršího a počátku mladšího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou. Při sběrech byly ale získány i ojedinělé artefakty dokládající zde pohyb člověka v mladém paleolitu. Výše zmíněnou sondáží orbou narušeného objektu se podařilo prokázat, že dno jámy bylo zahloubeno do podloží, tvořeného jílovitou vrstvou zvětralého serpentinitu, jež obsahuje hlízy plazmy. Vzhledem k tomu, že těleso matečné horniny je obklopeno v neolitu preferovanými sprašemi (kde prozatím stopy objektů nebyly zjištěny), interpretujeme primární účel zahlubování objektů do podloží v těchto místech jako exploatační jámy s cílem získání štípatelné suroviny vyšší kvality než té, která se vyskytuje na povrchu.

V roce 2020 byla na lokalitě provedena kromě povrchových sběrů s podporou GPS (získána byla štípaná industrie, několik křemenných otloukačů a ojedinělé zlomky keramiky a broušené industrie) také geofyzikální prospekce (obr. 12), jejímž cílem bylo zmapování charakteru geologického podloží výchozu a ověření přítomnosti případných dalších archeologických objektů. Celkem se podařilo změřit plochu o rozloze 0,64 ha. Na výsledném magnetogramu bylo zjištěno větší množství anomálií, jejich interpretaci však do značné míry ovlivňovalo silně magnetické podloží. V návaznosti na výsledky měření došlo k realizaci 11 mikrosond, kterými byly ověřovány vybrané tvarově pravidelné anomálie. Žádnou z nich však nebylo možné ztotožnit s výplní archeologického objektu. Při sondáži však byly odebrány vzorky podložního sedimentu na petrografickou analýzu a měření magnetické susceptibility, které napomohou ke zkvalitnění interpretačních možností geofyzikální prospekce. Získané výsledky vyžadují další monitoring lokality a realizaci podrobnějšího výzkumu, který by mohl významně přispět k problematice exploatace kamenných surovin na Moravě v mladém neolitu.

Literatura

- Kovárník, J. 1992:** Kinds of Rock Suitable for Chipping Found in Southwest Moravia. In: A. Přichystal (ed.): *Lithic Raw Materials in Prehistory and Middle Ages of Czechoslovakia. The Anniversary of RNDr. Rudolf Musil, DrSc.* Scripta. A collection of original articles from the Faculty of Science, Masaryk University, Brno, Czechoslovakia. Geology 22. Brno: Masaryk University, 17–28.
- Kovárník, J. 1993a:** Das grosse urzeitliche Zentrum für Abbau und Verarbeitung der Rohstoffen der gespaltenen Industrie Jevišovice I. In: J. Pavúk (ed.): *Actes du XIIe Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques. Bratislava, 1–7 Septembre 1991. Tome 2.* Bratislava: Institut archéologique de l'Académie slovaque des sciences, 418–432.
- Kovárník, J. 1993b:** Grossproduktions-Exploitationszentrum und prähistorische Ateliers Jevišovice I (Bez. Znojmo). *Přehled výzkumů 1991*, 9–15.
- Kovárník, J. 2011:** Další výchozy štípatelných surovin na jihozápadní Moravě. *Živá archeologie. (Re)konstrukce a experiment v archeologii* 13, 22–27.
- Kuča, M., Bartík, J. 2012:** Příspěvek k problematice křemičitých hmot a jejich využívání v průběhu neolitu na jižní a jihozápadní Moravě. *Přehled výzkumů* 53(1), 41–50.
- Oliva, M. 1986:** Starší doba kamenná (Paleolit). In: P. Koštuřík, J. Kovárník, Z. Měřinský, M. Oliva: *Pravěk Třebíčska.* Brno, Třebíč: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Západosmoravské muzeum v Třebíči, 31–56.
- Škrdla, P., Nejman, L., Bartík, J., Rychtaříková, T., Nikolajev, P., Eigner, J., Nývltová Fišáková, M., Novák, J., Polanská, M. 2016:** Mohelno – a terminal LGM industry with microlithic tools made on carenoidal blanks. *Quaternary International* 406A, 184–194.

Vokáč, M. 2004: Suroviny štípané kamenné industrie v pravěku jihozápadní Moravy. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* LXXXIX, 167–206.

Vokáč, M., Knotek, J. 2000: Archeologické nálezy ze Slavětic, okres Třebíč. *Informační zpravodaj* prosinec 2000, 107–118.

Summary

The outcrop of serpentine weathering products (plasma-type) in the “Vinohrádky” field, a possible outcrop of local knappable raw material utilised during the Palaeolithic and Neolithic periods at the sites within the Dukovany and Mohelno areas, has been systematically surveyed since 2015. The intensive surface surveys aided with GPS were supplemented with a geomagnetic survey in 2020 (Fig. 12). Unfortunately, the geomagnetic survey was not as successful due to the high content of magnetic minerals composed of local bedrock. Both surface and geomagnetic surveys will continue (the area surveyed to date will be enlarged into a loess-covered area of the site).

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla, David Cibulka, Marek Vlach

Hrotovice (okr. Třebíč)

Ul. Panská; „Na Panské nivě“, „Záhumenice“, parc. č. 692/13, 692/18, 692/20.

Kultura lineární keramiky, Moravská malovaná keramiky (neolit).

Sídlíště. Skupina/síť sond. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Muzeum Vysočiny Jihlava, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1045469N, 16.0574394E

Mezi lety 2019 až 2020 proběhl v několika etapách záchraný výzkum na jihozápadním okraji Hrotovic. Akce vyvolaná stavbou nových rodinných domů přinesla nejzajímavější zjištění na parc. č. 692/13. Zde došlo při hloubení základů k narušení rozsáhlého objektu (patrně hliníku), jehož zasypaný obsahoval převážně nálezy kultury s moravskou malovanou keramikou (zlomky keramických nádob, fragmenty plastik, štípanou a broušenou kamennou industrií) a v menší míře také kultury s lineární keramikou. Nevelký objekt kultury s lineární keramikou byl zachycen i na parc. č. 692/18. Poslední ze sledovaných parcel 692/20 byla již bez nálezů. Plochy zkoumané v roce 2020 jsou součástí rozsáhlého sídlíště známého již z dřívějších dob a probádaného zejména F. Vildomcem a J. Palliardim (Koštuřík et al. 1986, 190).

Literatura

- Koštuřík, P., Kovárník, J., Měřinský, Z., Oliva, M. 1986:** *Pravěk Třebíčska.* Brno, Třebíč: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Západosmoravské muzeum v Třebíči.

Summary

A rescue excavation carried out in 2019–2020 on the south-western periphery of the town of Hrotovice (Třebíč District) in the “Na Panské nivě” field, detected a continuation of a previously examined Moravian Painted Ware and Linear Pottery culture settlement (cf. Koštuřík et al. 1986, 190).

Aleš Hoch, Milan Vokáč